

"Salonsko kolo" kao kulturni identitet u jugoslavenskoj zajednici u Čileu (1917-1986)

Sažetak

U ovom informativnom i dokumentarnom članku detaljno je prikazan kontinuitet i društvena funkcija "Salonskog kola" u Hrvatskoj od 19. stoljeća do današnjeg vremena među iseljenicima hrvatskog porijekla u Antofagasti u Čileu.

Autorica termin "Salonsko kolo" koristi za označavanje tipa plesa, a "Davi Ciro", "Ciro" ili "Kolo" kao iseljeničku verziju "Salonskog kola". U starijim se zapisima isti ples spominje kao "Dvoransko kolo", "Hrvatsko Salonsko kolo", "Slavonsko kolo" i "Horvatsko kolo". Radi se o jednom od plesova s figurama (koreografiranog na osnovi kvadrilje) popularnom u evropskim urbanim sredinama u 19. stoljeću. Plesao se uz glazbu koju je komponirao Bogunović, a aranžirao Lisinski (1841). Glazbena su pratnja tamburice, orkestar, pa čak i klavir. Danas ga prati solo pjevač uz harmoniku.

"Salonsko kolo" se u Jugoslaviji ne pleše još od tridesetih godina ovoga stoljeća, čak ni kao rekonstrukcija na pozornici. Autorica stoga ovaj rad temelji na zapisima Kuhača (1872), Ortolanija (1936) i Stojića (1957), te na vlastitom terenskom istraživanju u Antofagasti u Čileu. Struktura plesa ostala je ista, usprkos izmijenjenom zemljopisnom, vremenskom i kulturnom kontekstu. Ostala mu je ista i osnovna namjena: iskazivanje nacionalnog identiteta. Sunarodnjake u Antofagasti je učio plesati učitelj Roić 1917, kad je trebalo izraziti hrvatski identitet naspram Austrije, te 1941, u trenutku nacističke invazije. Od 1918. do 1941. i od 1942. do pedesetih godina, "Salonsko kolo" se u Antofagasti nije plesalo. No od pedesetih godina mlade na školovanju u Santiagu Roić je ponovno učio istom plesu. Oni su ga i vratili u Antofagastu, gdje je sporadično izvođen pedesetih i šezdesetih godina, a obnovljen osamdesetih. Dvije plesne grupe tamošnje jugoslavenske zajednice danas redovito plešu taj ples na proslavama zajednice, kao i u programima na kojima "Ciro" predstavlja njihove jugoslavenske korijene nacionalno šarolikom stanovništvu Antofagaste. Čine to od 1983, kada je povod obnavljanju plesa bio veliki festival nacionalnih zajednica u Antofagasti.

Tako "Salonsko kolo" već trima generacijama hrvatskih iseljenika znači iskaz nacionalnog identiteta, posebno značajan u razdobljima političkih previranja u domovini predaka, te u situacijama u kojima zajednica kulturnu baštinu koristi za razlikovanje od drugih zajednica i potvrđivanje vlastite vrijednosti u mnogonacionalnom društvenom okružju.